WARIES MISDAADREEKS · Nº 253

Valse Stamboom op Tholen

Het geheim van de vervalste akte

ESCAPEBOEK · KRAAK DE CODES

Een escaperoom-boek met codes en puzzels voor families, vanaf 9 jaar

UITGEVERIJ WARIES

Inhoud

Zo werkt dit escapeboek 4

Wie is wie 6

Een brief van Oma Jo 8

Kamer 1 · De kist op zolder 10

Kamer 2 · Het spoor van de Van Rosevelts 21

Kamer 3 · Onder het klokkenspel 30

Kamer 4 · Over de Oesterdam 39

Aan de speurders: de vragen 47

Werkbladen 48

Antwoordformulier 50

De Codekluis 51

Hints (op hun kop) 53

Verzegeld 56

Oplossingen van de puzzels 57

De oplossing van de zaak 58

Nawoord 62

Zo werkt dit escapeboek

Dit is geen boek dat je in één adem uitleest. Het is een escaperoom tussen twee kaften. Je speelt het alleen of samen, met je kinderen, je ouders, je opa of je buurmeisje. Reken op twee tot vier uur speeltijd, verdeeld over een paar avonden of één lange regenmiddag.

VIER KAMERS, VIER KLUIZEN

Het verhaal speelt in oktober 2026, in de week vóór Oma's verjaardag, op het eiland Tholen, in Zeeland. Oma Jo Krijger heeft alle papieren over een vreemde, oude akte verzameld en verdeeld over vier enveloppen. Elke envelop is een **kamer**. In elke kamer lees je eerst wat er gebeurt, dan bekijk je de stukken (brieven, mails, foto's, lijstjes) en dan los je drie puzzels op. Elke puzzel levert één cijfer op. Samen vormen ze de driecijferige code van de **kluis** aan het einde van de kamer.

Heb je een code? Zoek hem op in de **Codekluis** (p. 51). Daar staan heel veel getallen. Alleen de goede code zegt: open. Bij een paar foute codes staat een tip die laat zien waar je je waarschijnlijk vergist hebt.

TWEE SOORTEN RAADSELS

Let op, want dit boek heeft er twee. De **puzzels** openen de kluizen. Maar het echte raadsel is groter: **wie heeft de akte vervalst, hoe, en waarom?** Dat antwoord staat nergens in een puzzel. Dat haal je uit de stukken zelf. Lees ze dus goed, ook als je kluis al open is. Schrijf op wat je opvalt. Achterin vind je werkbladen om je aantekeningen kwijt te kunnen, en een antwoordformulier.

HULP NODIG?

Achterin staan hints, op hun kop gedrukt zodat je ze niet per ongeluk leest. Draai het boek pas om als je echt

Wie is wie

DE FAMILIE KRIJGER

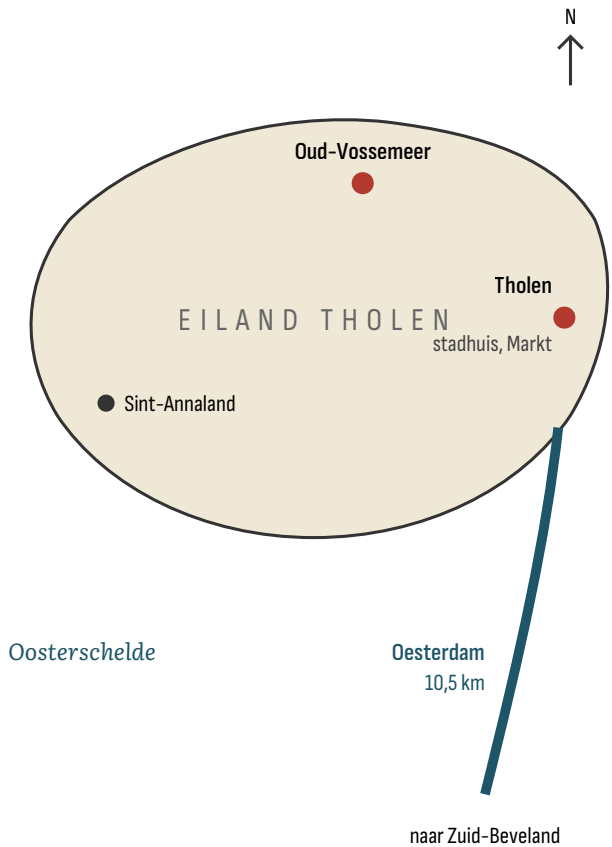
Oma Jo	Johanna Krijger-van Dijke, 84 jaar, woont in Huize Kriekenhof aan de rand van Oud-Vossemeer. Vroeger juf. Wordt op zaterdag 17 oktober 85.
Opa Kees	Kees Krijger, overleden in 2021. „Wij zijn gewone Thoolse mensen", zei hij altijd.
Arjen	Oudste zoon, 52. Heeft B&B De Kaai in Sint-Annaland.
Ruben	Zoon van Arjen, 22. Studeert grafisch ontwerp in Breda. Kan prachtig schrijven met een kroontjespen.
Wouter	Jongste zoon, 45. Getrouwd met Marieke.
Noor	12 jaar. Dochter van Wouter en Marieke. Heeft altijd een opschrijfboekje bij zich.
Sem	9 jaar. Broertje van Noor. Ziet wat anderen over het hoofd zien.

BUITEN DE FAMILIE

Lidewij Moens	Stamboomonderzoeker, bureau Wortelwerk in Bergen op Zoom. Maakt in opdracht van Arjen een stamboom als verjaardagscadeau voor Oma.
Theo Dekker	Eigenaar van Antiquariaat Het Schutblad in Tholen. Koopt en verkoopt oude boeken en taxeert ze ook.
Joke van Kempen	Voorzitter van de Leesgroep Oud Schrift Tholen, een clubje dat oude handschriften ontcijfert.
Hanneke Wisse	Papierrestaurator met een atelier in Goes.
Margriet Ooms	Werkt bij het Europese kantoor van Calloway Heritage Auctions, een veilinghuis.

Het eiland

Tholen is een eiland in Zeeland, maar je merkt het nauwelijks: dammen en bruggen verbinden het met het vasteland. In dit boek kom je op drie plekken. In **Oud-Vossemeer**, waar Oma Jo woont en waar het Roosevelt-informatiecentrum staat. In het stadje **Tholen**, met het oude stadhuis aan de Markt. En op de **Oesterdam**, de lange dam naar Zuid-Beveland.

Schets, niet op schaal. Alleen de plekken uit dit boek staan erop.

Een brief van Oma Jo

Oud-Vossemeer, zaterdag 10 oktober 2026

Lieve speurder,

Ik ben Jo Krijger, en volgende week zaterdag word ik vijfentachtig. Ik had me verheugd op een gewoon feest. Maar sinds vorige week is mijn huis een stationshal. De krant belt, en vreemden vragen of ze een foto mogen maken van „het huis van de Roosevelts".

Dat komt door een papiertje. Op zondag 4 oktober viel er een oud, gevouwen blad uit onze familiebijbel. Het lijkt een doopakte uit 1647. Er staat in dat een meisje uit Oud-Vossemeer, een dochter van Claes van Rosevelt, door een Krijger is grootgebracht en later met zijn zoon is getrouwd. Als dat waar is, dan zijn wij familie van twee Amerikaanse presidenten.

Mijn Kees zou erom gelachen hebben. Ik heb vijftig jaar kinderen leren lezen; ik weet wanneer iets te mooi is om waar te zijn. Ik geloof dat iemand dat papier gemaakt heeft en het in mijn bijbel heeft gelegd. Maar wie? Het moet iemand zijn die ik vertrouwd heb, en dat vind ik het ergste.

Daarom heb ik alles verzameld. Ik heb iedereen gevraagd wat ze hebben: mails, lijstjes, foto's, bonnetjes. Mijn kleinkinderen Noor en Sem helpen me, en ik hoop jij ook. En omdat ik een juf ben gebleven, heb ik er een spel van gemaakt. Alles zit in vier enveloppen, en elke envelop heeft een slotje met drie cijfers. Los de puzzels op, dan gaat de volgende open.

Maar vergeet niet: de puzzels zijn het spel, de papieren zijn de zaak. Iemand heeft gelogen, en vast niet maar één persoon.

Je Oma Jo

KAMER 1 · zaterdag 10 oktober

De kist op zolder

Oud-Vossemeer, Huize Kriekenhof

De zoldertrap van Huize Kriekenhof kraakt bij de vierde en bij de negende tree. Boven ruikt het naar stof en winterappels.

Noor en Sem logeren deze week bij Oma; ze hebben vrij, en het feest is pas zaterdag. Onder het dakraam staat de kist. Een lage houten kist met ijzeren hoeken en een deksel vol uitgesneden tulpen. Opa Kees heeft ze er zelf in gesneden. In de kist ligt de familiebijbel, dik als een baksteen, met koperen sloten.

„Hier is het gebeurd," zegt Noor. Ze slaat haar opschrijfboekje open. „Vorige week zondag. Ik tilde de bijbel eruit en toen viel er een papier op de vloer. Precies daar." Ze wijst naar een plank naast de kist.

Oma staat onderaan de trap. Ze komt niet meer zo graag naar boven. „De kist is open," roept ze. „Ik heb de sleutel net omgedraaid. Hij zit aan mijn sleutelbos, en die sleutelbos gaat nergens heen zonder mij. Kijk maar rond. Envelop 1 ligt op de bijbel."

Bovenop het stapeltje papier in de envelop ligt een briefje in Oma's ronde juffenhandschrift.

> *Kamer 1. Hierin zit: een foto van de akte, wat Joke van Kempen ervan las, wat Noor zelf heeft opgeschreven, het werkverslag van Lidewij en mijn eigen kalender. De drie puzzels gaan over het zegel, over onze echte voorouders en over opa's kist. – Oma*

„Eerst lezen," zegt Noor. „Dan pas puzzelen."

De akte

Dit is de foto die Lidewij op 4 oktober van het blad maakte, uitgevouwen op Oma's keukentafel. Het papier is geel en zacht, met twee vouwen erin, en het zegel van rode lak zit rechtsonder.

Extract uyt het Doopboeck der Gemeente
tot Oud-Vossemeer

Anno 1647 den 14en April gedoopt
Pieternella dochter van Claes Maertensz
van Rosevelt ende syne huysvrouwe.
Getuygen Maerten Kryger ende Lena Pieters.

Nota. Dit kint is als de vader nae Nieu
Nederlant vertrock by Maerten Kryger voorsz.
opgevoet, met wiens soone Cornelis sy
naederhant getrout is.

Accordeert met het voorsz. Doopboeck,
quod attestor

J. Bouwensz.

Foto: Lidewij Moens, zondag 4 oktober 2026, 15.10 uur. Het zegel is in het echt ongeveer 2,5 cm breed.

Wat Joke las

Oma vroeg Joke van Kempen om hulp bij het lezen.

Van: Joke van Kempen
Aan: J. Krijger-van Dijke
Datum: maandag 5 oktober 2026, 11.47
Onderwerp: Uw akte

Beste mevrouw Krijger,

Lidewij Moens stuurde me gisteravond de foto's van het blad uit uw bijbel. Hieronder staat de tekst in de spelling van toen, met daaronder wat het betekent.

> *Extract uyt het Doopboeck der Gemeente tot Oud-Vossemeer. Anno 1647 den 14en April gedoopt Pieternella, dochter van Claes Maertensz van Rosevelt ende syne huysvrouwe. Getuygen Maerten Kryger ende Lena Pieters.*
> *Nota. Dit kint is, als de vader nae Nieu Nederlant vertrock, by Maerten Kryger voorsz. opgevoet, met wiens soone Cornelis sy naederhant getrout is.*
> *Accordeert met het voorsz. Doopboeck, quod attestor. J. Bouwensz.*

In gewone taal: een overschrijving uit het doopboek van Oud-Vossemeer. Op 14 april 1647 werd Pieternella gedoopt, dochter van Claes van Rosevelt en zijn vrouw. Toen haar vader naar Nieuw-Nederland vertrok, is zij opgevoed door Maerten Kryger, en later met diens zoon Cornelis getrouwd. Ene J. Bouwensz verklaart dat het klopt („quod attestor": wat ik verklaar).

Het handschrift lijkt mij goed te passen bij het midden van de zeventiende eeuw. Het zegel, een anker met drie sterren erboven, ken ik niet.

Mag ik u één ding op het hart drukken? Ik heb alleen foto's gezien, niet het papier zelf. Een foto vertelt niets over hoe oud papier is. Laat het blad bekijken door iemand die verstand heeft van papier, bijvoorbeeld Hanneke Wisse in Goes.

Met hartelijke groet,
Joke van Kempen
Leesgroep Oud Schrift Tholen